

Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

АНАЛІЗ ПОТРЕБ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ ТА РИНКУ ПРАЦІ У ФАХІВЦЯХ ФІНАНСОВОГО ПРОФІЛЮ У 2023 РОЦІ ТА НА ПОЧАТКУ 2024 РОКУ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ОПП «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Період дослідження: 2023 рік та початок 2024 року

Мета та інформаційна база дослідження

Метою дослідження є визначення актуальних у 2023 році та на початку 2024 року потреб українських роботодавців і ключових секторів економіки у фахівцях фінансового профілю, а також виокремлення професійних, аналітичних, цифрових і управлінських компетентностей, які доцільно врахувати під час розроблення освітньо-професійної програми «Фінансовий менеджмент». Аналіз ґрунтується на даних Національного банку України, Державної служби зайнятості, Work.ua, Світового банку та World Economic Forum. Період спостереження охоплює 2023 рік та початок 2024 року. Використано джерела, оприлюднені станом на лютий 2024 року.

Загальна трансформація ринку праці України

У 2023 році український ринок праці продовжив відновлення після різкого скорочення попиту на працю на початку повномасштабної війни. За даними Work.ua, у серпні 2023 року кількість вакансій сягнула 115,5 тис., а категорія «Бухгалтерія, аудит» налічувала 7 563 вакансії. Це свідчить, що фінансово-облікові функції залишалися затребуваними поряд із виробництвом, торгівлею, логістикою та сферою послуг [1].

На початку 2024 року ринок наблизився до довоєнної кількості пропозицій: у січні Work.ua зафіксував 91 021 вакансію, що відповідало 93% рівня січня 2022 року. У категорії «Бухгалтерія, аудит» було 6 752 вакансії, а попит на фінансових аналітиків за місяць зріс на 16% — до 342 вакансій. [2].

Водночас ринок праці дедалі більше характеризувався не лише нестачею робочої сили, а й структурною невідповідністю між компетентностями кандидатів та потребами підприємств. НБУ у жовтні 2024 року зазначав, що дефіцит кадрів та його негативний вплив на діяльність підприємств суттєво посилюються практично в усіх видах економічної діяльності, а співвідношення вакансій і резюме залишалося нерівномірним за професіями [4].

Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Потреба у фінансових фахівцях має міжгалузевий характер

Попит на фінансові компетентності не обмежується банками, страховими компаніями чи іншими фінансовими установами. Бюджетування, управління грошовими потоками, фінансовий аналіз, оцінювання інвестицій, управління витратами, податкове планування, фінансовий контроль і ризик-менеджмент є наскрізними функціями підприємств промисловості, торгівлі, агробізнесу, логістики, енергетики, будівництва, ІТ та сфери послуг. Саме тому освітня програма фінансового менеджменту має орієнтуватися на підготовку фахівця для реального сектору та фінансового сектору одночасно.

Підтвердження попиту даними державної служби зайнятості

Офіційні дані регіональних центрів зайнятості підтверджують сталий попит на бухгалтерів та економістів. У 2023 році Хмельницька обласна служба зайнятості віднесла бухгалтерів та економістів до затребуваних професій; за рік у її базі було 13,1 тис. вакансій [5]. У Києві станом на квітень 2024 року серед поширених вакансій професіоналів були 166 вакансій бухгалтерів із запропонованою оплатою до 43 тис. грн та 60 вакансій економістів — до 32 тис. грн [6]. На Буковині на початку 2024 року повідомлялося про 43 пропозиції роботи для бухгалтерів, головних бухгалтерів та економістів [7].

Ці дані важливо трактувати разом із показниками структурної конкуренції. Наприклад, у деяких регіонах на зареєстрованому ринку праці кількість кандидатів-економістів перевищувала кількість відповідних вакансій [8]. Отже, сама наявність диплома фінансово-економічного профілю не гарантує відповідності попиту. Перевагу отримують кандидати, здатні виконувати прикладні функції — аналізувати дані, формувати бюджети і прогнози, працювати з управлінською звітністю, оцінювати ризики та обґрунтовувати управлінські рішення.

Сектори економіки та типові фінансові завдання

Сектор	Ключові фінансові завдання	Релевантні ролі
Промисловість та ОПК	Бюджетування виробництва; калькулювання і контроль витрат; управління оборотним капіталом; інвестиційні розрахунки; фінансовий контроль	Фінансовий менеджер, економіст, фінансовий аналітик, контролер
Торгівля та дистрибуція	Управління маржинальністю; план-факт аналіз; ціноутворення; прогноз продажів; управління запасами і cash flow	Фінансовий аналітик, фінансовий менеджер, спеціаліст з бюджетування
Агробізнес	Сезонне фінансування; кредитування; валютні та цінові ризики; інвестиційна оцінка; страхування	Фінансовий менеджер, кредитний/ризик-аналітик, економіст
Будівництво та відбудова	Фінансове моделювання проєктів; кошториси; залучення капіталу; оцінка ефективності інвестицій; контроль використання коштів	Фінансовий аналітик, інвестиційний аналітик, проєктний фінансист
Енергетика	Проєктне фінансування; CAPEX/OPEX; тарифні та ринкові ризики; оцінка «зелених» інвестицій	Фінансовий менеджер, інвестиційний/ризик-аналітик
Банки та небанківські установи	Кредитний аналіз; ризик-менеджмент; фінмоніторинг; комплаєнс; управління активами і пасивами; цифрові фінансові продукти	Кредитний аналітик, ризик-аналітик, фінансовий менеджер, комплаєнс-фахівець
ІТ та цифровий бізнес	Unit economics; фінансове моделювання; бюджетування; управління валютними потоками; data-driven аналітика	FP&A / фінансовий аналітик, фінансовий менеджер

Відбудова як фактор попиту на фінансово-управлінські компетентності

RDNA3, оприлюднена у лютому 2024 року Урядом України, Світовим банком, Європейською Комісією та ООН, оцінила потреби України у відновленні та реконструкції станом на 31 грудня 2023 року у 486 млрд дол. США на десятирічний період. Лише на 2024 рік визначалося близько 15 млрд дол. невідкладних пріоритетів, із особливим акцентом на мобілізацію приватного сектору; серед найбільш постраждалих секторів — житло, транспорт, торгівля і промисловість, енергетика та сільське господарство [5]. Це посилює потребу в кадрах, здатних готувати інвестиційні проєкти, фінансові моделі, бюджети, оцінювати ефективність та ризики, працювати з міжнародним фінансуванням і контролювати використання ресурсів.

Зміна змісту фінансової професії у 2023 році та на початку 2024 року

Нова Стратегія розвитку фінансового сектору України, презентована у серпні 2023 року, була сфокусована на двох взаємопов'язаних векторах — спротиві російській агресії та відновленні країни. Серед її стратегічних цілей — робота фінансової системи на відновлення та інтеграцію до ЄС, розвиток сталого фінансування і ринків капіталу, нових фінансових інструментів, сучасних цифрових фінансових послуг, автоматизації та безпаперових технологій [6]. Для освітньої програми це означає розширення традиційного профілю фінансиста. Роботодавцю потрібен не лише виконавець обліково-розрахункових операцій, а фахівець, який поєднує фінансову теорію з управлінською аналітикою, цифровими інструментами, розумінням ризиків, регуляторного середовища, інвестицій та стратегічного розвитку підприємства.

Глобальні вимоги до навичок, релевантні фінансовому менеджменту

World Economic Forum у Future of Jobs Report 2023 визначив аналітичне мислення найпоширенішою базовою навичкою, а технологічну грамотність — однією з навичок, значення яких зростає найшвидше. Роботодавці очікували, що до 2027 року зміниться близько 44% навичок працівників; AI і big data стали одним із головних пріоритетів корпоративного навчання. Для фінансових послуг та страхування зростання значущості технологічних навичок є особливо помітним [7].

Узагальнена матриця компетентностей фахівця фінансового профілю

Група	Зміст компетентностей	Обґрунтування
Фінансово-управлінські	Бюджетування; фінансове планування і прогнозування; управління грошовими потоками; оборотним капіталом; витратами; фінансуванням	Безпосередньо відповідають функціям фінансового менеджера в підприємствах різних галузей
Аналітичні	Фінансовий аналіз; план-факт; сценарний і чутливісний аналіз; оцінка KPI; інтерпретація даних	Підтримка управлінських рішень в умовах високої невизначеності
Інвестиційні	Оцінка інвестицій; NPV/IRR; вартість капіталу; фінансове моделювання; проєктне фінансування	Критично для відбудови, модернізації, залучення приватного та міжнародного капіталу
Ризик-менеджмент	Кредитний, валютний, процентний, операційний ризики; стрес-тестування; страхування	Воєнна невизначеність і трансформація фінансового сектору підвищують роль управління ризиками

платіжного календаря; прогнозування P&L, Balance Sheet і Cash Flow; аналіз відхилень; оцінка інвестиційного проекту; розрахунок вартості капіталу; побудова фінансової моделі; аналіз кредитоспроможності; формування dashboard у BI-системі; сценарний аналіз ризиків; підготовка управлінської записки з фінансовими рекомендаціями.

Цифрові	Excel/Google Sheets; BI; ERP/BAS; робота з масивами даних; основи автоматизації та AI у фінансах	Перехід від ручних операцій до data-driven фінансового управління
Регуляторні та міжнародні	МСФЗ; комплаєнс; фінмоніторинг; розуміння євроінтеграційних вимог; професійна англійська	Інтеграція до ЄС та робота з міжнародними партнерами
Управлінські та soft skills	Комунікація; презентація результатів; командна робота; адаптивність; відповідальність; етика	Фінансист дедалі частіше є бізнес-партнером керівництва, а не лише виконавцем

Професійні ролі, на які має орієнтуватися ОПП «Фінансовий менеджмент»

Результати аналізу ринку праці дозволяють визначити не одну вузьку професію, а кластер взаємопов'язаних посад, для яких базовими є компетентності фінансового менеджменту. Такий підхід підвищує адаптивність випускника та відповідає міжгалузевому характеру фінансової функції.

Професійна роль	Типові функції	Компетентнісна основа
Фінансовий менеджер	Бюджети, cash flow, фінансова дисципліна, управлінська звітність, взаємодія з банками та керівництвом	Фінансове планування; корпоративні фінанси; управління оборотним капіталом
Фінансовий аналітик / FP&A	Моделювання, прогнозування, план-факт, KPI, підготовка управлінських висновків	Фінансовий аналіз; Excel/BI; економіко-математичні методи; data analytics
Економіст / спеціаліст з бюджетування	Планування доходів і витрат, калькулювання, контроль виконання бюджетів	Бюджетування; управлінський облік; контролінг
Казначей / treasury specialist	Платіжний календар, ліквідність, банківські операції, валютні платежі	Управління грошовими потоками; банківські операції; валютний ризик
Кредитний / ризик-аналітик	Оцінка платоспроможності, кредитного ризику, сценаріїв та забезпечення	Ризик-менеджмент; фінансовий аналіз; кредитування
Інвестиційний аналітик	Оцінка проєктів, фінансові моделі, вартість капіталу, інвестиційні рішення	Інвестиційний аналіз; корпоративні фінанси; фінансові ринки
Фінансовий контролер	Контроль витрат і показників, управлінська звітність, внутрішні процедури	Контролінг; внутрішній контроль; управлінський облік

Вимоги до практичної підготовки

Для відповідності реальним умовам роботи освітній процес доцільно будувати навколо прикладних задач: складання бюджету підприємства та платіжного календаря; прогнозування P&L, Balance Sheet і Cash Flow; аналіз відхилень; оцінка інвестиційного проєкту; розрахунок вартості капіталу; побудова фінансової моделі; аналіз кредитоспроможності; формування dashboard у BI-системі; сценарний аналіз ризиків; підготовка управлінської записки з фінансовими рекомендаціями.

Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Окреме значення має робота з цифровими інструментами. У 2023 році та на початку 2024 року автоматизація стандартних операцій та поширення AI підвищували цінність компетентностей, які важче автоматизувати: постановка задачі, критична перевірка даних, інтерпретація результатів, моделювання альтернатив, професійне судження та комунікація фінансових висновків керівництву.

Регіональний аспект

Для ОПП, що реалізується у Києві, важливим є поєднання загальнонаціонального і столичного контексту. Київ залишається найбільшим центром концентрації корпоративних штаб-квартир, банків, страхових і фінтех-компаній, консалтингу, міжнародних організацій та державних інституцій. Дані Київського міського центру зайнятості за 2024 рік безпосередньо фіксували попит на бухгалтерів та економістів [6], тоді як загальнонаціональна статистика Work.ua демонструвала відновлення вакансій фінансово-облікового профілю [2; 3]. Це створює підстави для посиленої практичної взаємодії ОПП з роботодавцями столичного бізнес-середовища.

Висновки для розроблення ОПП «Фінансовий менеджмент»

Дослідження потреб галузей економіки та ринку праці у 2023 році та на початку 2024 року підтверджує доцільність підготовки фахівців за ОПП «Фінансовий менеджмент». Попит формується одночасно фінансовим сектором і підприємствами реального сектору, оскільки фінансове планування, бюджетування, аналітика, управління ліквідністю, інвестиціями та ризиками є універсальними управлінськими функціями.

- Зберегти фундаментальну підготовку з корпоративних фінансів, фінансового менеджменту, банківської справи, страхування, фінансових ринків, оподаткування та обліково-аналітичного забезпечення.
- Посилити прикладний блок FP&A: бюджетування, фінансове прогнозування, план-факт аналіз, управління грошовими потоками, фінансове моделювання та контролінг.
- Забезпечити системну цифрову складову: поглиблений Excel/Google Sheets, BI-інструменти, ERP/BAS, роботу з даними та розуміння можливостей і обмежень AI у фінансах.

- Розвивати компетентності з ризик-менеджменту, кредитного та інвестиційного аналізу, що особливо актуальні в умовах воєнної невизначеності та масштабної відбудови.
- Інтегрувати тематику сталого фінансування, фінансування відбудови, міжнародних фінансових інституцій, європейського регулювання та фінансового комплаєнсу.
- Посилити професійну англійську мову та здатність працювати з міжнародною звітністю, стандартами, інвесторами і донорами.
- Передбачити практико-орієнтовані кейси, проєктні роботи, стажування та залучення роботодавців до викладання, рецензування освітніх компонентів і оцінювання результатів навчання.

Відповідність виявлених потреб змісту ОПП

Потреба	Доказ ринку/галузей	Імплікація для ОПП
Бюджетування та FP&A	Стабільний попит на фінансових менеджерів, аналітиків, економістів; необхідність управління ресурсами в умовах невизначеності	Освітні компоненти з фінансового менеджменту, бюджетування, контролінгу, управлінського обліку
Інвестиції та відбудова	Масштабні потреби відновлення та мобілізації приватного капіталу	Інвестиційний аналіз, проєктне фінансування, фінансове моделювання
Ризики	Воєнні, кредитні, валютні, операційні та ринкові ризики	Фінансовий ризик-менеджмент, страхування, кредитний аналіз
Цифровізація	Автоматизація фінансових послуг; зростання ролі AI, big data та технологічної грамотності	BI/аналітика даних, цифрові фінанси, ERP/BAS, FinTech
Євроінтеграція	Гармонізація регулювання, міжнародні стандарти та інтеграція фінансового сектору до ЄС	МСФЗ, комплаєнс, фінансові ринки ЄС, професійна англійська
Комунікація та управління	Фінансист як бізнес-партнер керівництва	Презентація аналітики, командні проєкти, кейси та управлінські рішення

Отже, обґрунтованою моделлю ОПП є підготовка фінансового менеджера нового типу — фахівця, який володіє класичним фінансовим інструментарієм, здатний працювати з даними та цифровими системами, оцінювати ризики й інвестиції, забезпечувати фінансове планування підприємства та перетворювати фінансову інформацію на управлінські рішення. Саме така комбінація компетентностей відповідає змінам ринку праці, зафіксованим у 2023 році та на початку 2024 року, трансформації фінансового сектору та завданням відновлення економіки України.

комбінація компетентностей відповідає зафіксованим у 2023–2024 роках змінам ринку праці, трансформації фінансового сектору та завданням відновлення економіки України.

Використані джерела

1. Work.ua / аналітика ринку праці: серпень 2023 року — 115 482 вакансії; «Бухгалтерія, аудит» — 7 563 вакансії. <https://www.work.ua/>
2. Work.ua. «Ринок праці оживає: у січні зростали зарплати, кількість шукачів і конкуренція», 06.02.2024. <https://www.work.ua/ru/articles/analytics/3234/>
3. Work.ua / NV. Дані ринку праці за березень 2024 року: «Бухгалтерія, аудит» — 7 328 вакансій. <https://biz.nv.ua/ukr/markets/rinok-praci-ukrajini-vidnovlennya-vakansiy-ta-znizhennya-aktivnosti-shukachiv-work-ua-50407498.html>
4. Національний банк України. Інфляційний звіт, жовтень 2024 року, розділ «Економічний розвиток». https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q4.pdf
5. Хмельницький обласний центр зайнятості. Основні здобутки 2023 року. <https://khm.dcz.gov.ua/novyna/hmelnytska-oblasna-sluzhba-zaynyatosti-osnovni-zdobutky-2023-roku>
6. Київський міський центр зайнятості. «ТОП-10 найпоширеніших вакансій від столичної служби зайнятості», 02.04.2024. <https://kie.dcz.gov.ua/novyna/top-10-naypoшыrenishyh-vakansiy-vid-stolychnoyi-sluzhby-zaynyatosti>
7. Чернівецький обласний центр зайнятості. Дані про попит на бухгалтерів, економістів і менеджерів у 2024 році. <https://chn.dcz.gov.ua/node/8382>
8. Державна служба зайнятості. Матеріали про попит і пропозицію на зареєстрованому ринку праці у 2024 році. <https://www.dcz.gov.ua/>

9. World Bank, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3), 15.02.2024.
<https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
10. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України, 2023. <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>
11. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2023.
<https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>
перетворювати фінансову інформацію на управлінські рішення.